

Rozvojové banky

Vladan Hodulák

Tato prezentace je určena výhradně pro studenty kurzu Mezinárodní finanční instituce MVZn5065 na FSS MU v akademickém roce 2020/2021. Jakékoliv nakládání s prezentací pro jiné než studijní účely v tomto kurzu je zakázáno

Vymezení

- Od konce druhé světové války vzniká nový fenomén – **mezinárodní veřejné banky** založené za účelem financování hospodářské rekonstrukce nebo hospodářského rozvoje
- První banka tohoto typu – **Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (1944)**
- Značný rozmach v souvislosti s dekolonizací
  - Meziamerická rozvojová banka (1959)
  - Africká rozvojová banka (1964)
  - Asijská rozvojová banka (1966)
  - Islámská rozvojová banka (1973)
- **Dále**
  - Evropská investiční banka (1957)
  - Evropská banka pro obnovu a rozvoj (1991)
  - Asijská infrastrukturní investiční banka (2015)

Světová banka

- Nadregionální finanční instituce investičního typu – v současnosti se soustředí na financování hospodářského rozvoje rozvojových zemí
- Pravděpodobně nejdůležitější rozvojová organizace na světě
- Skupina světové banky (World Bank – WB)
  - Světová banka
    - Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (IBRD)
    - Mezinárodní sdružení pro rozvoj (IDA)
  - Přidružené agentury
    - Mezinárodní finanční korporace (IFC)
    - Agentura pro mnohostranné investiční záruky (MIGA)
    - Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů (ICSID)

IBRD

– Vznik

- dohoda na mezinárodní konferenci 1.-22.července 1944 v **Breton-Woods**
- zahájila činnost 25.června 1946
- sídlo je Washington

– Cíle

- původní cíl – podílet se na financování **poválečné obnovy** – první úvěry do západní Evropy (ještě v 50. a 60. letech poskytla úvěry Japonsku, Finsku, Řecku a Španělsku, v 80. letech poslední úvěr jinam a to Portugalsko)
- později se těžiště činnosti banky přesunulo do oblasti financování **strukturálních a rozvojových programů** hlavně v rozvojových zemích
- v 21. stol to bylo naplnění **Rozvojových cílů tisíciletí** (odstranění chudoby a udržitelný rozvoj – spolu s **IDA**)
- V současnosti napomáhá k dosažení **Cílů udržitelného rozvoje**

IBRD

– Cíle z Článků dohody:

- přispívat k hospodářskému rozvoji ekonomicky slabších členských zemí podporou produktivních investic
- podpora rozvoje výrobních zdrojů za účelem růstu světového obchodu a životní úrovně nejširší populace
- koordinace poskytování půjček tak aby byla zajištěna priorita nejnaléhavějších projektů

– Světová banka má svých cílů dosahovat skrze:

- podporu zahraničních investic
- podporu mezinárodního obchodu
- usnadnění kapitálových investic

– Současné cíle

- vymýtit extrémní chudobu, podporovat sdílenou prosperitu

Struktura

– Výbor guvernérů

- každý stát, pravidelná výroční zasedání spolu s IMF
- pravomoci – členství, změny statutu, změny základního kapitálu, užití zisku

– Výkonný výbor

- jednou týdně, 25 členů (5+3+17)
- pravomoci: poskytování půjček, podmínky a využití půjček, způsob a rozsah čerpání finančních prostředků na kapitálových trzích

– Administrativa

- prezident tradičně USA (David Robert Malpass), volený na 5 let
- odpovědný za celkové řízení banky – formování strategie vůči jiným institucím
- několik generálních ředitelů i regionálních viceprezidentů, mají relativně velkou rozhodovací pravomoc
- kolem 10 000 zaměstnanců ve více než 100 zemích

Členství

– Členství:

- pouze členové IMF, o členství je však nutné zažádat zvlášť, 189 členů (2019 - IBRD)
- členské země jsou zároveň podílníky banky, počet **podílů** je odvozen od výše členské kvóty v IMF

– Hlasování:

- vážené, u podstatných záležitostí nad 85%, reálně většinou všeobecná dohoda
- Základní hlasy (5,55% celkových hlasů) plus 1 hlas za každých 100 tis. USD

Současné rozdělení hlasů mezi vybrané členy IBRD (%)

Spojené státy	15,98
Japonsko	6,89
Německo	4,03
Francie	3,78
Velká Británie	3,78
Čína	4,45
Indie	2,93
Rusko	2,79
Belgická konstituence (z toho ČR)	4,93 (0,38)

Zdroj: World Bank

Současné rozdělení hlasů mezi vybrané členy IDA (%)	
Spojené státy	10,20
Japonsko	8,33
Německo	5,37
Francie	3,79
Velká Británie	6,48
Čína	2,21
Saudská Arábie	3,27
Rusko	0,32
Belgická konstituencie (z toho ČR)	4,67 (0,44)

Zdroj: World Bank

Finanční struktura

– Vlastní zdroje - základní kapitál a rezervy

- podíly jednotlivých členských zemí - jsou závislé na ekonomické úrovni, objemu exportu a devizových rezervách (dle IMF)
- při založení banky 10 mld. USD rozdělených na 100 tis. akcií po 100 tis.USD
- členské země musely původně splatit 20% (část zlato nebo USD) 80% se nesplácelo a tvořilo rezervu
- od 1963 se reálně splácí pouze 1% v USD a 9% v národní měně. 90% se nesplácí a musí být připraveny pro případ, že by banka potřebovala tyto prostředky k úhradě splatných závazků – slouží jako záruka
- k poskytování úvěrů z vlastních zdrojů může být použita pouze reálně zaplacená část základního kapitálu

Finanční struktura

– Vlastní zdroje

- Zvyšování v rámci přehodnocování kvót (nový člen), a dále všeobecné 1959, 1979, 1988 a 2010 – zvýšení o 10, 40, 74,8, a 86 mld. USD nové podíly se přerozdělí (snižování váhy hlasů malých států, proto od roku 1979 250 doplňkových podílů)
- Rezervy: vytvářené ze **zisku**, ten vzniká jako rozdíl mezi úrokovou sazbou z poskytnutých úvěrů a vlastních výpůjček - zvyšuje se tak úvěrová kapacita banky (celkový objem úvěrů nesmí překročit upsaný kapitál+rezervy - na tom důsledně trvají vyspělé země)

Finanční struktura

– Cizí zdroje:

- kvantitativně nejdůležitější – příjmy z prodeje vlastních dluhopisů na mezinárodních finančních trzích.
- původně hlavně do USA, dnes SRN, JAP, Švýc., zadlužení mimo USA dosáhlo 80% (75% od soukromých investorů)
- banka vystupuje jako zprostředkovatel půjček mezi soukromými investory a ekonomicky slabšími zeměmi (transformace rizika)
- nejbezpečnější dluhopisy AAA rating
- + **ostatní zdroje** (odprodej části půjček, spolufinancování) a **finanční investice banky** (udržování likvidity na horší časy)

Úvěrová politika

- IBRD (189 členů)
  - lhůta splatnosti je 15-20 let s 5 letým odkladem splátek.
  - úvěry jsou poskytovány pouze s vládními zárukami
  - variabilní úroky, o 0,5% vyšší než úrok, který platí SB
  - **Sankce:** pokud není banka spokojena s využíváním prostředků, může čerpání úvěru omezit, nebo zastavit
- IDA, od **1960** (173 členů)
  - Cíl: úvěry vládám nejchudších rozvojových zemí, pro které je i SB drahá.
  - může financovat každý projekt o němž se domnívá, že přispívá k hosp. rozvoji bez ohledu na návratnost + nevyžaduje státní záruky
  - zdroje tvoří nevratné příspěvky vlád (každé 3 roky) + 20% ze zisku SB, úvěry jsou silně zvýhodněné a na 35-40 let, 10 let odkladu splátek
- Rozdělení zemí dle SB
  - Low-income (995 USD méně) - IDA
  - Low-middle income (996-3 895 USD) – IDA i IBRD
  - Upper-middle income (3 896-12 055 USD) – IBRD
  - High-income (12 056 USD a více)

Úvěrová politika

– Podmínky poskytnutí úvěru:

- žádost ze strany země, jindy pracovníci banky vytipují projekt sami
- předchází důkladná analytická činnost, SB vysílá skupinu expertů, vyhodnocují hosp. pol. země, vybírají projekty
- vláda musí poskytnout vyžádané informace -> komplexní analýza silných a slabých stránek
- podkladem pro rozhodnutí je „zpráva o ekonomice státu“
- o vhodném projektu jsou vedena jednání mezi SB a zemí -> dohoda, prezident banky předloží zprávu úředníkům a doporučí
- základní podmínkou financování je vysoká efektivnost projektu, banka kontroluje celý proces realizace projektu (zprávy o realizaci, dohlížecí mise)

Úvěrová politika

– Investiční úvěry

- **Úvěry na konkrétní projekty** – SB vybírá a dohlíží na realizaci (elektrárny, přehrady...)
- **Úvěry na rozvoj jednotlivých sektorů** – vybírají národní vlády dle kritérií SB (zemědělství, energetika, doprava); úvěry finančním zprostředkovatelům (NB) dále půjčují dle kritérií SB; úvěry vázané na změnu koncepce rozvoje konkrétního sektoru.
- **Úvěry na strukturální adaptaci** – podpora reforem jako celku, poskytnutí vyžaduje spolupráci s IMF a podřízení se kritériím banky. Zdroje jsou vázány na splnění systémových a strukturálních podmínek rozvoje dané ekonomiky. Porušení zásady účelovosti – jde o úvěry na zlepšení platební bilance.
- **Ostatní:** úvěry na technickou pomoc; nouzové..(1%)

Úvěrová politika

- Struktura úvěrů
  - **Do roku 1970** 2/3 na infrastrukturu s cílem vytvořit podmínky pro zahraniční investice – odmítání průmyslových projektů (15%) – krédo: pokud existují zajímavé příležitosti ať do nich jde domácí+zahraniční kapitál.
  - **Od 70 let** za R. McNamary změna pod tlakem vlád RZ, základní životní potřeby.
  - Dále se v čase zvýšila pozornost věnovaná zemědělství a rozvoji venkovských oblastí
  - od 70 let úvěry některým zemím střední a východní Evropy – celkem asi 10% z celkové úvěrové aktivity banky
  - **V 80 letech** vytýkána angažovanost SB ve státním sektoru - směřování k podpoře liberalizace a k rozvoji soukromého sektoru
  - Banka získala v období hospodářských těžkostí rozvoj. zemí větší vliv na domácí ekon. pol. -> více prostředků jde do strukturálních změn – náklady spojené s privatizací, cenovou deregulací (porušení přísné účelovosti)

TABLE 1 FISCAL 2017 COMMITMENTS

MILLIONS OF DOLLARS

REGION	IBRD (\$ MILLIONS)	IDA (\$ MILLIONS)	TOTAL IBRD/IDA (\$ MILLIONS)	TOTAL IBRD/IDA SHARE (%)
Africa	1,163	10,679	11,842	28
East Asia and Pacific	4,404	2,703	7,107	17
Europe and Central Asia	4,569	739	5,308	13
Latin America and the Caribbean	5,373	503	5,876	14
Middle East and North Africa	4,869	1,011	5,880	14
South Asia	2,233	3,828	6,061	14
Total	22,611	19,463	42,074	100

Note: IDA commitments total does not include a \$50 million grant for the Pandemic Emergency Financing Facility.

TABLE 3 ACTIVE PORTFOLIO NET COMMITMENTS

BILLIONS OF DOLLARS, AS OF JUNE 30, 2017

REGION	IBRD	IDA	TOTAL
Africa	6.2	54.7	60.9
East Asia and Pacific	22.1	12.7	34.8
Europe and Central Asia	21.9	3.3	25.2
Latin America and the Caribbean	26.2	2.2	28.4
Middle East and North Africa	14.1	1.1	15.2
South Asia	16.2	31.6	47.8
Total	106.7	105.7	212.4

Note: Numbers may not add to totals because of rounding.

Zdroj: World Bank

TABLE 21 IBRD LENDING BY SECTOR, FISCAL 2013-17

MILLIONS OF DOLLARS

SECTOR	FY13	FY14	FY15	FY16	FY17
Agriculture, Fishing, and Forestry	886	829	843	561	754
Education	1,100	1,192	1,496	1,788	1,074
Energy and Extractives	1,207	2,359	3,361	4,599	4,434
Financial Sector	1,613	1,360	3,433	2,657	1,879
Health	698	793	893	1,181	1,189
Industry, Trade, and Services	750	1,106	1,684	3,483	2,694
Information and Communication Technologies	102	262	90	194	503
Public Administration	3,670	4,162	3,175	5,111	4,754
Social Protection	1,772	1,006	2,687	1,393	778
Transportation	2,675	4,089	3,202	4,569	2,551
Water, Sanitation, and Waste Management	777	1,447	2,664	4,192	2,000
Total	15,249	18,604	23,528	29,729	22,611

Note: Numbers may not add to totals because of rounding. As of fiscal 2017, new sector categories have replaced the previous taxonomy as part of an internal data modernization effort. Past fiscal year data reported here have been revised to reflect the new categories and therefore may not match figures published in previous annual reports. Please visit projects.worldbank.org/sector for more information on changes.

TABLE 22 IBRD LENDING BY THEME, FISCAL 2017

MILLIONS OF DOLLARS

THEME	FY17
Economic Policy	1,677
Environment and Natural Resources Management	7,237
Finance	3,330
Human Development and Gender	2,687
Private Sector Development	5,741
Public Sector Management	3,516
Social Development and Protection	939
Urban and Rural Development	5,937

Note: As of fiscal 2017, new theme categories have replaced the previous taxonomy as part of an internal data modernization effort. Because lending commitments for individual operations can be applied to multiple theme categories, figures organized by theme do not add up to fiscal year commitment totals, and therefore should not be summed. Past fiscal year theme data have been remapped but not revised according to the new methodology. As they are no longer directly comparable, historical data are not included here. Please visit projects.worldbank.org/theme for more information on changes.

Vývoj

- poválečná obnova, Marshallův plán
- do 1968 – infrastruktura, ziskové projekty
- 1968-81 – boj proti chudobě, výrazný nárůst aktivit
- 80. a 90. léta – dluh, strukturální reformy, HIPC iniciativa
- 21. století
  - Rozvojové cíle tisíciletí (odstranění chudoby, udržitelný rozvoj), diversifikace úvěrů
  - 2005 – Multilaterální iniciativa za odpuštění dluhů (MDRI), 23 zemí 21 mld. USD
  - Good governance (kapacita, infrastruktura, finanční systém, korupce)
  - Cíle udržitelného rozvoje
  - Konkurence v podobě AIIB

Přidružené agencie

- **Mezinárodní finanční korporace (ICF) 1956** (184členů)
  - Cíl je podpora rozvoje soukromého sektoru v rozvojových zemích
  - Zákl. kap. vklady členů odvozeny od SB (24,5mld USD) splácí se celý a v USD.
  - Hlavními zdroji jsou cizí zdroje získané emisí vlastních dluhopisů + úvěr SB (4x základní kapitál).
  - Úvěry jsou poskytovány komerčně a bez vládních záruk, úroky vyšší než u SB, pouze část investice.

Přidružené agencie

– Agentura pro mnohostranné investiční záruky (MIGA)

- 1988 (181členů)
- Cíl: podpora přílivu zahr. kapitálu (ve formě přímých zahr. investic) do rozvojových zemí poskytováním záruk na neobchodní rizika (zestátnění, válka.. až na 15 let)
- Záruky za investice za 9,1 mld. USD (2011).
- Sazby za poskytnuté záruky 0,3-1,5%.

– Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů (ICSID)

- arbitráž pro investiční spory, 159 členů, rozhodnutí závazná pro členy.

BY FISCAL YEAR, MILLIONS OF DOLLARS

	2013	2014	2015	2016	2017
WORLD BANK GROUP					
Commitments ^a	50,232	58,190	59,776	64,185	61,783
Disbursements ^b	40,570	44,398	44,582	49,039	43,853
IBRD					
Commitments	15,249	18,604	23,528	29,729	22,611
Disbursements	16,030	18,761	19,012	22,532	17,861
IDA					
Commitments	16,298	22,239	18,966	16,171	19,513 ^c
Disbursements	11,228	13,432	12,905	13,191	12,718 ^c
IFC					
Commitments ^d	11,008	9,967	10,539	11,117	11,854
Disbursements	9,971	8,904	9,264	9,953	10,355
MIGA					
Gross issuance	2,781	3,155	2,828	4,258	4,842
Recipient-Executed Trust Funds					
Commitments	4,897	4,225	3,914	2,910	2,962
Disbursements	3,341	3,301	3,401	3,363	2,919

a. Includes IBRD, IDA, IFC, Recipient-Executed Trust Fund (RETF) commitments, and MIGA gross issuance. RETF commitments include all recipient-executed grants, and therefore total World Bank Group commitments differ from the amount reported in the Bank Group Corporate Scorecard, which includes only a subset of trust-funded activities.

b. Includes IBRD, IDA, IFC, and RETF disbursements.

c. Figures include the commitment and disbursement of a \$50 million grant for the Pandemic Emergency Financing Facility.

d. Long-term commitments for IFC's own account. Does not include short-term finance or funds mobilized from other investors.